Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imħallef Dr. Edwina Grima LL.D.

Appell Nru: 423/2022

Il-Pulizija

Vs

Xemizin McKay

Illum, 31 ta' Mejju 2023

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet dedotti kontra l-appellat, Xemizin McKay, detentur tal-karta tal-identita' Maltija bin-numru 336003(L), akkużat quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali talli fl-24 ta' Settembru 2020 għall-ħabta ta' 20:45 fi Triq Dun Karm, Birkirkara:

1. Saq vettura bil-mutur jew vettura oħra, mingħajr liċenzja tas-sewqan;
2. Uza, ġiegħel jew ħalla lil persuna oħra juża vettura bil-mutur fit-toroq mingħajr polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tas-27 ta' Settembru 2022, fejn il-Qorti illiberat lill-imputat mill-imputazzjoni numru tnejn (2), u sabitu ħati tal-ewwel imputazzjoni (Kap. 65, Art. 15(1)(a)) fuq ammissjoni tiegħu stess u bl-applikazzjoni ta' tnaqqis ta' grad fil-piena (stante illi l-imputat kien minorenni fiz-zmien li wettaq ir-reat), kkundanatu jħallas ammenda ta' €50. B'zieda

mal-piena, il-Qorti skwalifikatu milli jkollu jew milli jikseb liċenzja tas-sewqan għall-perijodu ta' tmint (8) ijiem.

Rat ir-rikors tal-Avukat Ġenerali, ippreżentat fl-20 ta' Ottubru 2022, fejn talab lil din l-Qorti sabiex tirriforma s-sentenza appellata billi :

1. Tikkonfermaha fil-parti fejn sabet lill-appellat ħati tal-ewwel imputazzjoni dedotta kontrih mill-Prosekuzzjoni (ċioe' tar-reat ikkontemplat taħt is-subartikolu (1)(a) tal-Artikolu 15 tal-Kapitolu 65 tal-Liġijiet ta' Malta) u tikkonfermaha ukoll fir-rigward tal-piena erogata fir-rigward ta' din l-istess imputazzjoni, u
2. Tħassarha u tirrevokaha f'dik il-parti fejn illiberat lill-appellat mit-tieni imputazzjoni (ċioe' tar-reat ikkontemplat taħt is-subartikolu 1 tal-artikolu 3 tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta) u minflok tgħaddi biex issib ħtija u tinfliġġi piena skond il-liġi.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat il-fedina penali aġġornata tal-appellat esebita mill-Prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Semgħet ix-xhieda ta' Brian Farrugia għan-nom tal-Awtorita' dwar it-Trasport f'Malta.

Semgħet trattazzjoni.

Ikkunsidrat:

Illi l-Avukat Ġenerali jressaq aggravju uniku dirett lejn dak li, fil-fehma tiegħu, kien jikkostitwixxi applikazzjoni żbaljata tal-liġi mill-Ewwel Qorti meta din għaddiet sabiex tillibera lill-appellat mit-tieni mputazzjoni dedotta fil-konfront tiegħu. Huwa jikkontendi li l-Ewwel Qorti kienet zbaljata meta ma sabitx ħtija fl-appellat għal sewqan ta' vettura fit-triq meta ma kienx kopert minn polza ta' assigurazzjoni, liema vjolazzjoni tal-liġi temerġi mill-fatt illi fil-jum indikat fiċ-ċitazzjoni, huwa kien minuri

u allura kien preklużmilli jkollu liċenzja tas-sewqan u konsegwentement ukoll li jkun kopert b'polza ta' assigurazzjoni skond il-Liġi.

Illi kif tajjeb stqarret l-Ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, tul is-snin kien hemm deċiżjonijiet li jidhru kemmxejn konfliġġenti mill-qrati tagħna dwar x'interpretazzjoni għandha tingħata lid-disposizzjonijiet ta'l-artikolu 3 tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta, liema artikolu tal-liġi jikkontempla ir-reat ta' sewqan mingħajr kopertura ta' assigurazzjoni.

Issa l-artikolu 3 tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta li jitkellem fuq r-reat li l-appellant kien mixli bih fit-tieni imputazzjoni jiddisponi illi:

> **(1) Bla ħsara tad-disposizzjonijiet ta' din l-Ordinanza, ħadd ma jista' jużi jew iġiegħel jew iħalli lil persuna oħra tuża vettura bil-mutur fit-toroq kemm-il darba, għall-użu tal-vettura minnu jew minn dik il-persuna l-oħra, skont il-każ, ma tkunx isseħħ polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni, skont id-disposizzjonijiet ta' din l-Ordinanza.**
>
> **(1A) Ikun preżunt li ma kienx hemm polza tal-assigurazzjoni fis-seħħ skont is-subartikolu (1), kemm-il darba min jiġi akkużat b'reat taħt is-subartikolu (1) ma jġibx prova kuntrarja billi juri ċertifikat tal-assigurazzjoni maħruġ taħt l-artikolu 4(4).**
>
> **(1B) Tista' tingħata eċċezzjoni valida, fil-prosekuzzjoni ta' reat taħt is-subartikolu (1), mill-akkużat jekk iġib prova li r-reat ikun sar mingħajr ma huwa kien jaf bih u li jkun eżerċita kull diliġenza dovuta biex ma jħallix li r-reat isir.**

Illi l-artikolu 4(4) jipprovdi hekk:

> **Polza ta' assigurazzjoni ma għandha ebda effett għall-finijiet ta' din l-Ordinanza kemm-il darba u <u>sakemm ma jiġix maħruġ mill-assiguratur awtorizzat favur il-persuna li ħadet il-polza, ċertifikat</u> (hawnhekk iżjed 'il quddiem imsemmi "ċertifikat ta' assigurazzjoni") <u>fil-forma stabbilita</u>; u meta l-polza ta'assigurazzjoni tkun ċertifikat internazzjonali ta' assigurazzjoni, dak iċ-ċertifikat internazzjonali għandu, għall-finijiet kollha ta' din l-Ordinanza ħlief meta r-rabta tal-kliem ma teħtieġx xort'oħra, ikuniċ-ċertifikat ta' assigurazzjoni meħtieġ li jinħareġ taħt dan is-subartikolu.**

Huwa evidenti minn qari ta' din id-disposizzjoni tal-liġi illi għandha tirriżulta ir-reita' kull meta ma jkunx hemm maħruġ favur il-persuna imputata bir-reat taħt l-artikolu 3

ċertifikat ta'l-assigurazzjoni. Il-leġislatur, imbagħad, iqiegħed fuq l-ispalla tal-persuna akkużata l-ħtieġa li huwa jeżonera ruħu mir-responsabbilta' kriminali meta allura għandu jgib prova illi l-vettura hija koperta b'polza ta'l-assikurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni u dan billi juri li hemm fuq saqajh ċertifikat ta'l-assigurazzjoni maħruġ fit-termini ta'l-artikolu 4(4) ta'l-Ordinanza **favur tiegħu**. Illi din il-Qorti ma tistax allura taqbel mal-fehma tal-Ewwel Qorti illi huwa biżżejjed li jkun hemm ċertifikat ta' assigurazzjoni maħruġ fuq kwalunkwe persuna, għaliex l-artikolu 4(4), li jagħmel referenza għalih l-artikolu 3(1A), jinneċċesita illi dan ikun maħruġ favur dik il-persuna li tkun qed issuq il-vettura, u l-kwistjoni dwar jekk l-obbligazzjonijiet naxxenti minn din il-polza tal-assigurazzjoni għandhomx ikunu onorati xortawaħda mis-soċjeta assiguratriċi għalkemm il-vettura ma tkunx misjuqa minn sewwieq awtoriżżat skont il-polza tal-assigurazzjoni, hija *res inter alios acta,* u kif tajjeb tistqarr l-Ewwel Qorti hija kwistjoni purament ta' natura ċivili li ma għandha ikollha ebda piż fil-kamp penali.

Issa bix-xiehda ta' Brian Farrugia, rappreżentant ta' Transport Malta jirriżulta illi fil-fatt kien hemm polza ta' assikurazzjoni maħruġa fuq il-vettura li kienet tkopri il-jum indikat fl-imputazzjoni. X'tip ta'polza kienet, min kien l-assiguratur, taħt liema kondizzjonijiet kienet maħruġa dik il-polza, min kien kopert bl-imsemmija polza, iżda, ma jirriżultax minn din ix-xiehda. Dak li kien jenħtieġlu jipprova l-appellant kien illi din il-polza kienet maħruġa favur tiegħu, jew għal ta'l-anqas kienet tkopri lilu ukoll bħala sewwieq awtoriżżat u li kienet tagħmel tajjeb għar-riskji ta' terzi persuni. Illi l-iżvilupp ġurisprudenzjali fir-rigward tar-reat in diżamina kien tajjeb traċċjat minn din il-Qorti kif diversament ippresjeduta meta intqal hekk:

> **"Issa, traccjat l-insenjament tal-Qrati tul iz-zmienijiet, jidher illi sas-sena 2005, l-Qrati taghna dejjem fehemu dak li fis-semplicita' tieghu jipprovdi l-artikolu 3 tal-Kap 104, igifieri li hadd ma jista' jsuq vettura bil-mutur jekk ma jkunx debitament assikurat biex jaghmel dan. Dik is-sentenza izda tippernja fuq id-doveri tal-kumpaniji tal-assikurazzjoni u bid-dovut rigward, l-obbligi u l-kundizzjonijiet li l-kumpaniji tal-assikurazzjoni jassumu mal-Awtoritajiet kompriz ir-Regolatur, sabiex tinhargilhom u jzommu fis-sehh il-licenzji taghhom bhala assikurazzjoni kompriz l-obbligi taghhom li jiehu sehem f'pool bhala insurers concerned, ma jistghax jitqies**

li jezonera lil kull sewwieq mill-obbligi tieghu taht il-Kapitolu 104. Tant hu hekk illi, ghad li s-sentenza fl-ismijiet Scuderi kien font ta' referenza ghal diversi kawzi anke jekk mhix dejjem segwita, l-Qorti tal-Appell kellha ripensament u fis-sentenza taghha Il-Pulizija vs Andre Apap tal-4 ta' Frar, 2011 rriteniet illi ma taqbilx mad-distinzjonijiet li saru minn din il-Qorti diversament preseduta fis-sentenzi taghha Il-Pulizija vs Angelo Scuderi (3.11.2005), Il-Pulizija vs Stefan Apap (26.4.2007) u Il-Pulizija vs Charles Galea (7.5.2007) u ohrajn "dwar meta tiskatta l-prezunzjoni prevista fis-subartikolu 3(1A) tal-Kap 104. Is-subartikolu 3(1A) tal-Kap 104 huwa car u inekwivoku fil-portata tieghu..[1]".

Tgħid hekk is-sentenza *Il-Pulizija vs Andre' Apap* li għaliha tagħmel referenza l-Qorti fid-deċiżjoni su-iċċitata:

"Is-subartikolu 3(1A) tal-Kap 104 hu ċar u inekwivoku fil-portata tiegħu: il-preżunzjoni in kwistjoni tiskatta kull meta "...min jiġi akkużat b'reat taħt is-subartikolu (1) ma jġibx prova kuntrarja billi juri certifikat tal-assigurazzjoni maħruġ taħt l-artikolu 4(4)" tal-Kap. 104. Din id-dispozizzjoni ma tħalli lok għall-ebda interpretazzjoni. Qatt ma kien hemm xi htiega li jsir xi sforz biex id-dispozizzjoni tal-artikolu 3(1A) tal-Kap 104 tiġi rikonċiljata permezz ta' proċess ta' interpretazzjoni mad-dispozizzjoni tal-artikolu 10(1) tal-istess Kap għaliex iz-żewġ dispożizzjonijet jirregolaw sitwazzjonijiet diversi. L-artikolu 3(1A) tal-Kap 104 jirregola x'jiġri fi proċeduri kriminali għal reat taħt l-artikolu 3(1) tal-Kap 104 mentri l-artikolu 10(1) tal-istess Kap jirregola ir-riżarċiment mill-assikurazzjoni għal xi responsabbilta' għal dejn ċivili li għandha tkun koperta minn polza ta' assikurazzjoni. B'dak kollu li hemm fl-artikolu 10(1) tal-Kap 104 il-pożizzjoni li hemm fl-artikolu 3(1A) tal-istess Kap tibqa' mhux mittiefsa u ċioe' li fi proċeduri kriminali għal reat taħt l-artikolu 3(1) tal-Kap 104 kemm-il darba l-akkużat ma jgibx prova kuntrarja billi juri ċertifikat tal-assigurazzjoni maħruġ taħt l-artikolu 4(4) jiġi preżunt li ma kienx hemm polza tal-assigurazzjoni'

Konsegwentement tenut kont tad-diċitura tal-liġi applikabbli għal din l-imputazzjoni, ma setatx l-Ewwel Qorti tistrieħ unikament fuq ix-xiehda ta' Brian Farrugia rappreżentant ta' Transport Malta, billi din ma kenitx prova suffiċjenti li tista' teżonera lill-persuna akkużata mill-piż tal-prova lilha spettanti fit-termini ta'l-artikolu 3(1A). Din il-prova ma ssirx mill-Prosekuzzjoni, iżda trid issir mill-persuna mputata, prova li neċessarjament hija f'idejh bħala dik il-persuna li hija mixlija bl-att vjolattiv. Dan għaliex hekk kif ikun hemm ix-xilja taħt il-Kapitolu 104, hemm il-presunzjoni illi ma kienx hemm polza ta'l-assikurazzjoni, liema presunzjoni trid tingħeleb mill-

[1] Il-Pulizija vs Joseph Gatt deciza 18/01/2016

persuna mixlija bir-reat. Illi din il-prova ssir bil-produzjoni ta' ċertfikat ta'l-assigurazzjoni li għandu jkun jikkonforma mar-rekwiżiti stabbilit fl-artikolu 4(4) ta'l-Att. Kien jispetta lill-imputat, għalhekk, illi jipprova illi l-polza ta'l-assikurazzjoni viġenti kienet tali illi tkopri kwalunkwe ħsara li talvolta tista' tkun minnu kkaġjonata waqt li hu kien qiegħed isuq il-vettura meta ġie interċettat mill-pulizija u dan billi jkun eżebit iċ-ċertifikat maħruġ favur tiegħu kif hemm imfassal fil-liġi.

Illi l-Qorti, għalhekk, ma tistax taqbel mal-fehma tal-Ewwel Qorti illi bix-xiehda ta' Brian Farrugia kien biżżejjed sabiex din il-prova tintlaħaq u dan iktar u iktar meta l-artikolu 3 speċifikatament isejjes ir-reita' meta "**għall-<u>użu tal-vettura minnu</u> jew minn dik il-persuna l-oħra, skont il-każ, ma tkunx isseħħ polza ta' assigurazzjoni dwar ir-riskji ta' terzi persuni, skont id-disposizzjonijiet ta' din l-Ordinanza.**" Illi t-test bl-Ingliż ta' din id-disposizzjoni tal-liġi, fil-fehma tal-Qorti huwa iktar ċar u inekwivoku meta hemm hekk dispost:

> **Subject to the provisions of this Ordinance, it shall not be lawful for any person to use or to cause or permit any other person to use a motor vehicle on a road unless there is in force <u>in relation to the user of the vehicle</u> by that person or that other person, as the case may be, such a policy of insurance in respect of third-party risks as complies with the requirements of this Ordinance. (<u>enfazi tal-Qorti</u>)**

Id-diċitura adoperata għalhekk tinneċċessita prova dwar l-eżistenza ta' polza ta'l-assigurazzjoni li tikkonforma ruħha mar-rekwiżiti stabbiliti fl-Ordinanza, b'din il-prova għalhekk ma hijiex magħmula, lil hinn minn kull dubbju dettat mir-raġuni, bid-dikjarazzjoni magħmula minn Transport Malta illi l-vettura kellha kopertura ta' assigurazzjoni mal-*Middle Sea Insurance plc* kif hemm indikat fid-dokument eżebit a fol.16.. Din mhijiex il-prova li trid il-liġi u li tista' teżonera lill-appellat. Id-diċitura adoperata għalhekk tinneċċessita prova dwar l-eżistenza ta' <u>polza ta'l-assigurazzjoni li tikkonforma ruħha mar-rekwiżiti stabbiliti fl-Ordinanza u li tkopri lis-sewwieq li jkun kiser il-liġi u li hi maħruġa favur tagħha, u dan skont id-disposizzijonijiet tal-artikolu 4(4) ta'l-Att</u>. Tant hu hekk illi f'dawk il-każijiet fejn ikun mixli l-persuna li ippermettiet lil persuna oħra tuża vettura bil-mutur fit-toroq, huwa jista' jkun eżonerat mir-reita' mhux biss billi jeżebixxi ċertifikat ta'l-assigurazzjoni, iżda irid jipprova ukoll illi r-reat ikun sar mingħajr ma huwa kien jaf bih u li jkun eżerċita kull

diliġenza dovuta biex ma jħallix li r-reat isir, u dan allavolja jkun ippreżenta ċ-ċertifikat ta'l-assigurazzjoni biex b'hekk ifisser illi r-responsabbilta' penali tirriżulta meta ma jkunx hemm il-prova illi s-sewqan ikun kopert b'polza ta'l-assigurazzjoni li tkun inħarġet favur is-sewwieq bħala persuna awtoriżżata ukoll.

Illi mhux biss, f'dan il-każ, l-appellat ażżarda isuq vettura meta ma kellux liċenzja tas-sewqan għaliex kien għadu minorenni, iżda l-Qorti tasal biex tgħid illi l-appellat lanqas indenja ruħu jivverifika jekk il-vettura kenitx koperta b'polza ta'l-assikurazzjoni. Dan għaliex minn dak mistqarr mill-appellat lil pulizija saħansitra din il-vettura inxtrat minn għand persuna b'isem ta' Larson, kunjomu lanqas ma kien magħruf għalih, meta kien jaf illi din kienet tgħajjat terza persuna bl-isem ta' Joseph Borg li minn naħa tiegħu kien mingħalih li sar it-*transfer,* meta dan lanqas biss kien għadu sar la mill-appellat u lanqas minn dan Larson, kunjomu mhux magħruf. F'dawn iċ-ċirkostanzi probatorji l-Qorti ma tarax illi l-appellat jista' jaħrab mir-responsabbilta' penali għal din l-infrazjoni tal-liġi, iktar u iktar meta s-sewqan tiegħu kien wieħed perikoluż f'post abitat, tant illi kien rrappurtat lil pulizija minn xi ħadd injot, u kien abbażi ta' dan ir-rapport li kien imfittex u imwaqqaf.

Eżaminati l-Atti Proċesswali jirriżulta li l-appellat ma ressaq l-ebda prova sabiex jeżimi ruħu mill-ħtija għal dan ir-reat. Infatti mill-verbal datat 27 ta' Settembru 2022, jirrizulta kjarament illi "**L-imputat jagħzel li ma jixhidx u li ma jressaqx provi**". Illi allura l-liġi f'dawn iċ-ċirkostanzi għandha tkun interpretata b'mod restrittiv, b'kull persuna mixlija bir-reat twieġeb personalment għal-vjolazzjoni minnha kommessa u ma tistax taħrab mis-sanzjoni tal-liġi fil-kamp penali billi tistrieħ fuq it-terz li jkun intrabat taħt il-polza ta'l-assigurazzjoni sabiex ikunu koperti dawk iċ-ċirkostanzi fejn tista' tirriżulta l-ħsara, u dan iktar u iktar meta l-assigurazzjoni imbagħad għandha dritt ta' rivalsa kontra l-assigurat tagħha meta tkun kostretta bil-liġi tagħmel tajjeb għad-danni konsegwenzjali ikkaġjonati bl-aġir inkriminatorju tal-persuna mixlija bir-reat u dan għaliex l-polza ta'l-assigurazzjoni ma tkunx tkopri dik il-ħsara. Dan ifisser l-Ewwel Qorti kellha issib ħtija għat-tieni mputazzjoni wkoll biex b'hekk l-aggravju ta'l-Avukat Ġenerali jistħoqqlu akkoljiment.

Għaldaqstant, għar-raġunijiet premessi l-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tilqa' l-appell imressaq mill-Avukat Ġenerali, tgħaddi għalhekk sabiex tirriforma s-sentenza appellata billi:

i) Tikkonfermaha f'dik il-parti fejn sabet lill-appellat ħati tal-ewwel imputazzjoni hekk kif dedotta kontrih u fejn ikkundannatu għal ammenda ta' €50;

ii) Tirrevokaha f'dik il-parti fejn illiberat lill-appellat mit-tieni mputazzjoni, u minflok issibu ħati tal-istess, u dana ai termini tal-Artikolu 3 tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta, u wara li rat l-artikoli 37 u 31(1)(f) tal-Kodiċi Kriminali tikkundannah għall-ammenda oħra ta' €58.23; u

iii) Tirrevokaha f'dik il-parti fejn imponiet fuq l-appellat skwalifika milli jkollu jew milli jikseb liċenzja tas-sewqan għal perijodu ta' tmint ijiem u minflok timponi fuq l-appellat skwalifika milli jkollu jew milli jikseb liċenzja tas-sewqan għal perijodu ta' tnax -il xahar li jibdew jidekorru mil-lum, u dana ai termini tal-Artikolu 3(2A) tal-Kapitolu 104 tal-Liġijiet ta' Malta.

Edwina Grima
Imħallef